

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(laajennettu viides jaosto)

27 päivänä marraskuuta 2003 *

Asiassa T-190/00,

Regione Siciliana, asiamiehenään avvocato dello Stato F. Quadri, prosessiosoite
Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään V. Di Bucci ja D. Triantafyllou,
prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

jossa kantaja vaatii valtiontukijärjestelmästä, jonka Italia on toteuttanut Euroopan yhteisön perustamissopimuksen liitteessä I mainittujen tuotteiden tuotannon, jalostuksen ja kaupan pitämisen tukemiseksi (27 päivänä syyskuuta 1995 annettu Sisilian aluelaki N:o 68) 22 päivänä joulukuuta 1999 tehdyn komission päätöksen 2000/319/EY (EYVL 2000, L 110, s. 17) kumoamista, siltä osin kuin siinä todetaan, että valtiontuet, jotka Sisilian alue on ottanut käyttöön 27.9.1995 annetun Sisilian aluelain nro 68 6 §:llä maatalouden ja kalastuksen alalla toimivien yritysten hyväksi, eivät sovellu yhteismarkkinoille ja että Italian on keskeytettävä ja kumottava edellä mainitut tuet,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. García-Valdecasas sekä tuomarit P. Lindh, J. D. Cooke, A. W. H. Meij ja H. Legal,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.5.2003 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdassa (josta on tullut EY 88 artiklan 1 kohta) määrätään, että komissio tekee jäsenvaltioille ehdotuksia sellaisiksi yhteismarkkinoiden asteittaisen kehittämisen tai yhteismarkkinoiden toiminnan kannalta aiheellisiksi toimenpiteiksi, jotka koskevat kyseisissä valtioissa voimassa olevia tukijärjestelmiä, ja komissio on tämän määräyksen perusteella määritellyt 16.2.1996 julkaistussa tiedonannossa maataloudelle myönnettyistä tuetuista lyhytaikaisista lainoista (EYVL C 44, s. 2; jäljempänä käyttöluottoja koskeva tiedonanto) ne perusteet, joiden mukaan käyttöluottojen soveltuvuutta perustamissopimuksen valtiontukiin sovellettavien sääntöjen kanssa on arvioitava.

2 Komissio ilmoitti 4.7.1997 jäsenvaltioille päätöksestään lykätä käyttöluottoja koskevan tiedonannon soveltamista tiettyjen tulkinnallisten ongelmien toteamisen johdosta. Komissio ilmoitti 19.12.1997 päivätyllä kirjeellä jäsenvaltioille, että kyseinen lykkääminen päättyy 30.6.1998, josta alkaen se soveltaa käyttöluottoja koskevaa tiedonantoa kyseisessä kirjeessä esitetyn tulkinnan mukaisesti.

3 Käytäntöä, jota komissio noudatti ennen käyttöluottoja koskevan tiedonannon soveltamista, on selostettu komission asiakirjassa, jonka otsikko on "Kilpailupo-

litiikka maataloudessa” (nro 22, *Vihreä Eurooppa — Uutisia yhteisön maatalouspolitiikasta*, Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Luxemburg, 1987, s. 12) ja jossa todetaan seuraavaa:

”Yleisesti ottaen käyttöluottojen alan valtiontukien osalta komissio varaa itselleen mahdollisuuden ottaa asiaan kantaa myöhemmässä vaiheessa. Korokuttettujen käyttöluottojen muodossa annettuja tukia pidetään kuitenkin yhteismarkkinoille soveltumattomina silloin, kun ne myönnetään

— yhtä markkinointivuotta (12 kuukautta) pidemmäksi ajaksi

— yksittäiselle tuotteelle tai yksittäiseen toimeen (esimerkiksi viinin varastointiin, nautojen ostamiseen tms.).

Tämä kanta perustuu siihen, että maataloustuotanto tuotantojaksoihin liittyvine erikoispiirteineen aiheuttaa erityisiä rahoitustarpeita.”

- 4 Tältä osin *XVII kilpailupolitiikkaa koskevassa kertomuksessa* (Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Luxemburg, 1988, 259 kohta) tarkennetaan, että edellä lainatussa tekstissä kuvataan ne yleiset suuntaviivat, joita komissio noudattaa soveltaessaan kilpailusääntöjä maataloudessa.

5 Kyseinen käytäntö ilmenee myös käyttöluottoja koskevasta tiedonannosta, jossa todetaan — ennen tulevaisuudessa sovellettavien uusien sääntöjen esittämistä —, että komissio on usean vuoden soveltanut politiikkaa, jonka mukaan lyhytaikaisina tuettuina lainoina myönnettäviä valtiontukia maatalousalalla ei vastusteta, ja että ”komissio on asettanut kyseisille lainoille ainoastaan seuraavat edellytykset: laina-aika on enintään yksi vuosi ja sen samanaikaista saatavuutta ei rajoiteta ainoastaan yhteen tuotteeseen ja yhteen toimeen”, ja jossa korostetaan, että ”tukiosuuden määrää ei ole rajoitettu eikä yksittäisten tuen saajien osalta ole estettä sille, etteikö lainaa voitaisi uusia vuosittain” (käyttöluottoja koskeva tiedonanto, viides kohta).

6 Perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdassa (josta on tullut EY 88 artiklan 3 kohta) määrätään ”uusiksi” tuiksi määriteltyjen tukien osalta seuraavaa:

”Komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei 92 artiklan [josta on tullut EY 87 artikla] mukaan sovellu yhteismarkkinoille, se aloittaa 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn viipymättä. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.”

7 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1), joka tuli voimaan 16.4.1999, tarkennetaan 93 artiklan sisältö.

Riidan taustalla olevat tosiseikat

A Tukijärjestelmä, joka otettiin käyttöön 23.5.1991 annetun alueellisen lain nro 32 48 §:llä, ja komission suorittama kyseistä järjestelmää koskeva tutkinta

- 8 Italian hallitus ilmoitti 10.6.1991 päivätyllä kirjeellä komissiolle perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan (josta on tullut EY 88 artiklan 3 kohta) mukaisesti tukijärjestelmän, jonka Sisilian alue on ottanut käyttöön 23.5.1991 annetun alueellisen lain nro 32 (jäljempänä alueellinen laki nro 32/91) perusteella ja joka koskee interventioita maatalouden alalla.
- 9 Alueellisen lain nro 32/91 48 §:ssä säädettiin luottolaitoksille ja pankeille maksettaviin korkoihin kohdistuvasta hyvityksestä vuosille 1991–1993 sellaisten lainojen osalta, joiden laina-aika oli alle yksi vuosi ja jotka oli myönnetty sellaisille kaupallisille toimijoille, joiden kotipaikka oli Sisiliassa ja jotka toimivat siellä ja joiden liikevaihdosta vähintään 70 prosenttia muodostui sitrushedelmien, hedelmien ja vihannesten myynnistä oman alueen ulkopuolelle. Sen säännökset ovat seuraavat:

”1. Maa- ja metsätaloudesta vastuussa oleva alueviranomainen voi myöntää vuosille 1991–1993 korkotukea luottolaitosten ja pankkien perimille koroille sellaisiin enintään vuoden pituisiin käyttölainoihin, jotka on myönnetty taloudellisille toimijoille, joiden kotipaikka on Sisiliassa ja jotka toimivat siellä ja joiden liikevaihdosta vähintään 70 prosenttia muodostuu sitrushedelmien, hedelmien ja vihannesten myynnistä oman alueen ulkopuolelle.

2. Kaupallisten toimijoiden vastuulle jäävä korko vastaa 25.3.1986 annetun alueellisen lain nro 13 4 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti määriteltyä korkoa.

3. Markkinointivuotta 1990–1991 lukuun ottamatta korkotukilaina myönnetään sillä edellytyksellä, että vähintään 51 prosenttia myydyistä tuotteista ostetaan maatalousosuuskunnilta ja niiden jäseniltä sekä toimialakohtaisten sopimusten mukaisesti maataloustuottajiksi tunnustetuilta yhdistyksiltä.

4. Korkotuetun lainan määrä — joka on suhteutettu 25.3.1986 annetun alueellisen lain nro 13 18 §:n 4 momentin mukaisesti vuosittain vahvistettuihin enimmäismääriin — ei missään tapauksessa voi ylittää 50[ttä] prosenttia kolmen edellisen vuoden liikevaihdon keskimäärästä, sellaisena kuin se ilmenee arvonsävero ilmoituksista.

5. Tukea saavien toimijoiden on säilytettävä työllistämistasot samana ja noudatettava kollektiivisia työ sopimuksia. Jos todetaan, ettei kyseisiä velvoitteita ole noudatettu, maa- ja metsätalouden aluehallintoviranomainen peruuttaa kyseisen tuen ja perii jo maksetut määrät takaisin laillisine korkoineen.

6. Tämän pykälän täytäntöönpanemiseksi hyväksytään ajanjaksolle 1991–1993 30 000 miljoonan liiran suuruinen summa, josta 10 000 miljoonaa kirjataan varainhoitovuodelle 1991.

7. Tämän pykälän perusteella hyväksytyjen menojen on kohdistuttava 70-prosenttisesti sitrushedelmäalaaan.”

- 10 Komissio ilmoitti 14.12.1992 päivätyllä kirjeellä Italian hallitukselle alueellisen lain nro 32/91 48 §:n osalta, että ”siltä osin kuin on kyse korkotuettuina käyttöluottolina myönnettyistä tuista, komissio ei vastusta niiden myöntämistä, mutta varaa itselleen kuitenkin mahdollisuuden tarkistaa myöhemmin kantaansa perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukaisesti”.

B Alueellisen lain nro 32/91 48 §:llä käyttöön otetun tukijärjestelmän uudelleenrahoittaminen 7.11.1995 annetun alueellisen lain nro 81 7 §:llä ja 18.5.1996 annetun alueellisen lain nro 33 20 §:llä ja komission suorittama kyseistä uudelleenrahoittamista koskeva tutkinta

- 11 Italian hallitus ilmoitti komissiolle 6.12.1995 päivätyllä kirjeellä perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan (josta on tullut EY 88 artiklan 3 kohta) mukaisesti Sisilian alueen 7.11.1995 annetun alueellisen lain nro 81 (jäljempänä alueellinen laki nro 81/95) perusteella käyttöön ottaman tukijärjestelmän, joka koskee useita interventioita maatalouden alalla. Kyseisen lain 7 §:llä hyväksyttiin alueellisen lain nro 32/91 48 §:llä käyttöön otetun tukijärjestelmän uudelleenrahoittaminen varainhoitovuonna 1995 maatalousvuoden 1992–1993 osalta seuraavalla tavalla:

”23.5.1991 annetun alueellisen lain nro 32 48 §:n mukaisiin tarkoituksiin varainhoitovuodelle 1995 varataan [maatalous]vuotta 1992–1993 varten 2 000 miljoonan liiran menoerä”.

- 12 Italian hallitus ilmoitti 2.5.1996 päivätyllä kirjeellä komissiolle 18.5.1996 annetun alueellisen lain nro 33 (jäljempänä alueellinen laki nro 33/96) 20 §:n sisällön. Tässä pykälässä viitattiin alueellisen lain nro 81/95 7 §:ään ja

hyväksyttiin alueellisen lain nro 32/91 48 §:llä käyttöön otetun tukijärjestelmän uudelleenrahoittaminen varainhoitovuonna 1996 maatalousvuoden 1992–1993 osalta seuraavalla tavalla:

”23.5.1991 annetun alueellisen lain nro 32 48 §:n mukaisiin tarkoituksiin varainhoitovuodelle 1996 varataan [maatalous]vuotta 1992–1993 varten 2 000 miljoonan liiran menoerä 7.11.1995 annetun alueellisen lain nro 81 7 §:ssä tarkoitettun määrän täydennykseksi”.

- 13 Komissio ilmoitti 23.1.1997 päivätyllä kirjeellä Italian hallitukselle, ettei sillä ollut huomauttamista siltä osin kuin on kyse edellä mainituista säännöksistä, joita sovelletaan alueellisen lain nro 32/91 48 §:n uudelleenrahoittamiseen maatalousvuoden 1992–1993 osalta. Kyseisessä kirjeessä todetaan etenkin seuraavaa:

”Komissio on päättänyt olla esittämättä huomautuksia alueellisen lain nro 81/95 7 §:ssä ja alueellisen lain nro 33/96 20 §:ssä tarkoitettujen tukien osalta. Tätä päätöstä tehdessään komissio on ottanut huomioon sen, että tällaiseen toimenpiteeseen kohdistetut määrät ovat maatalousvuotta 1992/93 koskevia määriä ja että kyse on olemassa olevaa tukitoimenpidettä (tuki N 377/91) koskevista myöhässä suoritetuista maksuista.

Näin ollen alueellisen lain nro 81/95 7 §:ssä ja alueellisen lain nro 33/95 20 §:ssä säädetyn rahoituksen voidaan edelleen katsoa kuuluvan komission alueellisen lain nro 32/91 48 §:stä esittämän myönteisen arvioinnin piiriin.”

C Tukijärjestelmä, joka otettiin käyttöön 27.9.1995 annetun alueellisen lain nro 68 6 §:llä, ja komission suorittama kyseistä järjestelmää koskeva tutkinta

- 14 Italian hallitus ilmoitti 8.8.1995 päivätyllä kirjeellä komissiolle perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan (josta on tullut EY 88 artiklan 3 kohta) mukaisesti tukijärjestelmän, joka Sisilian alueen oli tarkoitus ottaa käyttöön alueellista lakia koskevan ehdotuksen perusteella, joka hyväksyttiin myöhemmin 27.9.1995 annetuksi alueelliseksi laiksi nro 68 (jäljempänä alueellinen laki nro 68/95).
- 15 Alueellisen lain nro 68/95 6 §:ssä säädetään tukijärjestelmästä maatalouden ja kalastuksen alalla toimivien yritysten hyväksi ja sen tärkeimmissä säännöksissä todetaan seuraavaa:

”1. Yhteistyöstä, kaupasta, käsiteollisuudesta ja kalastuksesta vastuussa oleva alueviranomaisena voi myöntää vuosille 1995–1997 markkinointivuosien 1993–1994, 1994–1995 ja 1995–1996 osalta korkotukea luottolaitosten ja pankkien perimille koroille sellaisiin enintään vuoden pituisiin käyttölainoihin, jotka on myönnetty taloudellisille toimijoille, joiden kotipaikka on Sisiliassa ja jotka toimivat siellä ja joiden liikevaihdosta vähintään 70 prosenttia muodostuu sitrushedelmien, hedelmien ja vihannesten myynnistä oman alueen ulkopuolelle.

2. Kaupallisten toimijoiden vastuulle jäävä korko vastaa 25.3.1986 annetun alueellisen lain nro 13 4 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti määriteltyä korkoa.

3. Korkotuetun lainan määrä — joka on suhteutettu 25.3.1986 annetun alueellisen lain nro 13 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisesti vuosittain yhtenäisesti vahvistettuihin enimmäismääriin — ei missään tapauksessa voi ylittää 50[:tä] prosenttia kolmen edellisen vuoden liikevaihdon keskimäärästä sellaisena kuin se ilmenee arvonlisäveroilmoituksista.

4. Tukea saavien toimijoiden on säilytettävä työllistämistasot samana. Jos todetaan, ettei kyseistä velvoitetta ole noudatettu, yhteistyöstä, kaupasta, käsiteollisuudesta ja kalastuksesta vastuussa oleva alueviranomaisena peruuttaa myönnetyn korkotuen ja perii jo maksetut määrät takaisin laillisine korkoineen.

5. Tämän pykälän perusteella myönnettyjen summien on kohdistuttava 70-prosenttisesti sitrushedelmälään.

6. Tämän pykälän täytäntöönpanemiseksi hyväksytään ajanjaksolle 1995–1997 15 000 miljoonan liiran suuruinen summa, josta 2 000 miljoonaa liiraa varainhoitovuodelle 1995, 7 000 miljoonaa liiraa varainhoitovuodelle 1996 ja 6 000 miljoonaa liiraa varainhoitovuodelle 1997.

7. Varainhoitovuodelle 1995 kirjattu 2 000 miljoonan liiran suuruinen summa katetaan kyseistä varainhoitovuotta varten annetun alueen talousarvion lukuun 21257 kuuluvista käyttövaroista. Jäljelle jäävät varainhoituvuosille 1996 ja 1997 kirjattavat 13 000 miljoonaa liiraa varataan alueen monivuotisen talousarvion kohtaan 2001.”

- 16 Komissio ilmoitti Italialle 13.2.1998 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa (josta on tullut EY 88 artiklan 2 kohta) määrätty menettely alueellisessa laissa nro 68/95 säädettyjen tukien maatalouteen, kalastukseen ja vesiviljelyyn soveltamisen osalta. Kyseinen päätös julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 21.3.1998 (EYVL C 86, s. 3) ja komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa kyseessä olevista tuista.
- 17 Edellä mainitun menettelyn aloittamisen perustelemiseksi komissio totesi 6 §:ää koskevassa osassa, että sen mielestä oli kyseenalaista, voitiinko kyseisiä tukia pitää todellisina käyttöluottoina (samassa merkityksessä kuin maatalouslainoja), ottaen huomioon, että kyseiset luotot näyttivät pikemminkin vastaavan vientitukien määritelmää, koska ne oli kohdistettu vientiin suuntautuneille yrityksille ja ne laskettiin yrityksen liikevaihdosta (50 prosenttia), joka perustui merkittävilta osin vientituloihin (ks. EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen 2.7 perustelukappale)
- 18 Italian viranomaiset esittivät 30.6.1998 päivätyllä kirjeellä huomautuksensa komissiolle. Muut asianomaiset eivät jättäneet huomautuksia. Komission yksiköt pyysivät alueellisen lain nro 68/95 6 §:ää koskevia lisätietoja 10.11.1998 päivätyllä teleksillä. Italian viranomaiset esittivät 19.11.1998 päivätyllä kirjeellä komission yksiköille 6 §:ää koskevia lisähuomautuksia.
- 19 Komissio teki 22.12.1999 päätöksen 2000/319/EY, jossa todetaan muun muassa, että alueellisen lain nro 68/95 6 §:llä käyttöön otettu valtiontuki maatalouden ja kalastuksen alalla toimivien yritysten hyväksi ei sovellu yhteismarkkinoille ja että Italian on keskeytettävä ja kumottava kyseinen tuki (jäljempänä riidanalainen päätös). Kyseinen päätös julkaistiin 6.5.2000 *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* (EYVL L 110, s. 17).

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

20 Kantaja nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 20.7.2000 jättämälläan kannekirjelmällä.

21 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin siinä todetaan, että alueellisen lain nro 68/95 6 §:llä käyttöön otettu valtiontuki maatalouden ja kalastuksen alalla toimivien yritysten hyväksi ei sovellu yhteismarkkinoille ja että Italian on keskeytettävä ja kumottava kyseinen tuki

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

22 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta tai ainakin hylkää sen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

- 23 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu viides jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.
- 24 Asianosaiset kutsuttiin säännönmukaisesti 15.5.2003 pidettävään istuntoon, johon kantaja ei kuitenkaan saapunut. Komission lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin istunnossa.

Kanteen tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

- 25 Komissio huomauttaa aluksi, että EY 230 artiklan viidennen kohdan nojalla yhteisön toimielinten säädöksiä koskeva kumoamiskanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta tai siitä, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, taikka jollei säädöstä ole julkaistu tai annettu tiedoksi, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon, ja kehottaa tämän jälkeen — esittämättä kuitenkaan muodollista oikeudenkäyntiväitettä — ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kiinnittämään huomiota siihen, että esillä olevassa asiassa kanne nostettiin kahden kuukauden kuluessa toimen julkaisemisesta vaikka kantajalla oli todennäköisesti ollut päätöksen teksti käytettävissään jo usean kuukauden ajan.
- 26 Komissio viittaa siten oikeuskäytäntöön, jonka mukaan silloin kun toimet vakiintuneen käytännön mukaan julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, kuten esillä olevassa asiassa, kanteen nostamiselle asetettu määräaika alkaa kulua julkaisemispäivästä (asia C-122/95, Saksa v. neuvosto, tuomio 10.3.1998, Kok. 1998, s. I-973, 34–39 kohta). Se korostaa kuitenkin, että alueiden nostamien niiden kanteiden osalta, jotka ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuimien on tähän saakka tutkinut, kannekirjelmä jätettiin kahden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiantopäivästä (asia T-214/95, Vlaams Gewest v. komissio, tuomio 30.4.1998, Kok. 1998, s. II-717, 17 ja 19 kohta) tai päivästä, jona kantaja sai siitä tiedon (asia T-288/97, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia v. komissio, tuomio 15.6.1999, Kok. 1999, s. II-1871, 5 ja 7 kohta).

- 27 Komission mielestä alueiden tilanne voitaisiin näin ollen rinnastaa tukea myöntävien jäsenvaltioiden tilanteeseen siltä osin kuin vakiintuneen käytännön mukaan kyseessä oleva jäsenvaltio ilmoittaa alueille nopeasti näitä koskevista päätöksistä. Komissio toki korostaa olevan totta, että alueet eivät tarkasti ottaen ole päätöksen adressaatteja ja että tiedoksiannon päivämäärä ei näytä olevan ratkaiseva, mutta se ehdottaa kuitenkin, että alueiden tapauksessa kanteen nostamiselle asetetun määräajan alkamispäivää määritettäessä olisi otettava huomioon se todellinen päivä, jolloin kyseiset alueet saivat päätöksestä tiedon.
- 28 Kantaja kiistää kyseisen väitteen korostaen, että EY 230 artiklan viidennestä kohdasta ilmenee, että päivä, jona riidanalaisesta säädöksestä on saatu tieto, on kanteen nostamista koskevan määräajan alkamispäivän perusteena toissijainen säädöksen julkaisemispäivään tai sen tiedoksiantopäivään nähden. Koska kyseistä päätöstä ei ole annettu kantajalle tiedoksi, kanteen nostamiselle varatun määräajan alkamisen kannalta ainoa huomioon otettava päivä on päivä, jona riidanalainen päätös julkaistiin virallisessa lehdessä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 29 EY 230 artiklan viidennen kohdan mukaan kumoamiskanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta tai siitä, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, taikka jollei säädöstä ole julkaistu tai annettu tiedoksi, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon.

- 30 Kyseisen määräyksen sanamuodosta ilmenee, että päivä, jona riidanalaisesta säädöksestä saadaan tieto, on kanteen nostamista koskevan määräajan alkamispäivän perusteena toissijainen säädöksen julkaisemispäivään tai sen tiedoksiantamispäivään nähden (em. asia Saksa v. neuvosto, tuomion 35 kohta; asia T-11/95, BP Chemicals v. komissio, tuomio 15.9.1998, Kok. 1998, s. II-3235, 47 kohta; asia T-123/97, Salomon v. komissio, tuomio 6.10.1999, Kok. 1999, s. II-2925, 42 kohta ja asia T-296/97, Alitalia v. komissio, tuomio 12.12.2000, Kok. 2000, s. II-3871, 61 kohta).
- 31 Esillä olevassa asiassa komissio ei ole antanut riidanalaisesta päätöstä tiedoksi kantajalle vaan ainoastaan Italian tasavallalle. Koska riidanalainen päätös on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 6.5.2000, kanteen nostamiselle varattu aika alkaa kantajaan nähden kulua juuri viimeksi mainitusta päivästä eikä päivästä, jona kantaja on voinut saada siitä tiedon.
- 32 Komissio ei tältä osin voi hyödyllisesti vedota näkemyksensä tueksi edellä mainituissa asioissa Vlaams Gewest vastaan komissio ja Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia vastaan komissio annettuihin tuomioihin. Yhtäältä ensimmäiseksi mainitussa asiassa Flanderin aluehallinnon kanne nostettiin kahden kuukauden kuluessa (27.11.1995) siitä kun riidanalainen päätös oli julkaistu virallisessa lehdessä (9.11.1995). Toisaalta kummassakaan näistä asioista ei katsottu, että tilanteessa, jossa aluehallinto oli saanut päätöksestä tiedon ennen päätöksen julkaisemista, aluehallinto ei enää olisi voinut saada hyväkseen sitä kanteen nostamiselle varattua määräaikaa, joka on kaksi kuukautta kyseisestä julkaisemisesta lukien.
- 33 Tämän perusteella kanne on nostettu vaaditussa määräajassa ja se voidaan näin ollen ottaa tutkittavaksi.

Asiakysymys

- 34 Kantaja vetoaa kanteensa tueksi neljään kanneperusteeseen. Ensimmäinen kanneperuste koskee EY 88 artiklan 1 kohdan rikkomista, luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden loukkaamista, olennaisten menettelymääräysten rikkomista ja EY 253 artiklan rikkomista. Toinen kanneperuste liittyy tempus regit actum -periaatteen (periaate, jonka mukaan tukeen on sovellettava tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa ollutta lainsäädäntöä) loukkaamiseen ja harkintavallan väärinkäyttöön. Kolmannessa kanneperusteessa on kyse EY 87 artiklan rikkomisesta, harkintavallan väärinkäytöstä ja EY 253 artiklan rikkomisesta puutteellisten perustelujen vuoksi, ja neljäs kanneperuste koskee olennaisten menettelymääräysten rikkomista ja EY 87 artiklassa määrättyjen menettelyjen asianmukaiselle loppuun saattamiselle asetetun kohtuullisen ajan ylittämistä.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee EY 88 artiklan 1 kohdan rikkomista, luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden loukkaamista, olennaisten menettelymääräysten rikkomista ja EY 253 artiklan rikkomista puutteellisten perustelujen vuoksi

Tutkittavaksi ottaminen

— Asianosaisten lausumat

- 35 Komissio väittää, että ne kantajan väitteet, jotka tämä on esittänyt ensimmäisen kanneperusteensa yhteydessä ja jotka koskevat toimenpiteen määrittelemistä olemassa olevaksi tueksi eikä uudeksi tueksi, on jätettävä tutkimatta, koska toimenpiteen määrittäminen perustuu EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehtyyn päätökseen, jota kantaja ei

ole riitauttanut ja josta on näin ollen tullut lopullinen; riidanalainen päätös, jossa tuki määritellään uudeksi tueksi, on vain aikaisemman päätöksen pelkästään vahvistava päätös. Komissio väittää näin ollen, että edellä mainittu määrittely voitiin ja se oli riitautettava muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehdystä päätöksestä nostettavalla kanteella ja ettei se näin ollen voi enää olla lopullisesta päätöksestä nostetun kanteen kohteena.

36 Komissio korostaa tältä osin, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkennetaan, että muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevalla päätöksellä on lopullisia oikeusvaikutuksia siltä osin kuin sellaisesta komission lopullisesta päätöksestä, jolla kyseinen tuki todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi, ei voi seurata, että täytäntöönpanotoimenpiteistä, joiden voidaan katsoa olevan toteutettu 88 artiklan 3 kohdan viimeisessä virkkeessä esitetyn kiellon vastaisesti, tulee jälkikäteen lainmukaisia (asia C-312/90, Espanja v. komissio, tuomio 30.6.1992, Kok. 1992, s. I-4117, 20 ja 23 kohta, jäljempänä Cenemesatapaus ja asia C-47/91, Italia v. komissio, tuomio 30.6.1992, Kok. 1992, s. I-4145, Kok. Ep. XII, s. I-191, 26 ja 29 kohta, jäljempänä 30.6.1992 ratkaistu Italgrani-tapaus).

37 Komissio muistuttaa etenkin, että tuen määrittelyä koskeva alustava kysymys ratkaisee sovellettavan menettelyn sekä lopullisen päätöksen ulottuvuuden ja oikeusvaikutukset. EY 88 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen sekä asetuksen N:o 659/1999 4, 6 ja 13 artiklan mukaan komission on silloin kun on kyse uudesta tuesta ja kun se katsoo, että tuen myöntämistä tai muuttamista koskeva suunnitelma ei sovellu yhteismarkkinoille, aloitettava viipymättä EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu muodollinen tutkintamenettely. Jos kyse on sääntöjenvastaisesta tuesta, joka on jo maksettu EY 88 artiklan 3 kohdan viimeisessä virkkeessä olevan kiellon vastaisesti, komission on asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan mukaan määrättävä kyseisen tuen takaisinperimisestä. Jos kyse on olemassa olevasta tuesta komissio voi EY 88 artiklan 1 kohdan ja asetuksen N:o 659/1999 17–19 artiklan mukaan tarvittaessa tehdä asianomaiselle jäsenvaltiolle ehdotuksia aiheellisiksi toimenpiteiksi. Komissio voi aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisesti ainoastaan siinä tapauksessa, että edellä mainittu jäsenvaltio hylkää kyseiset toimenpiteet, voimatta kuitenkaan vaatia tuen takaisinperimistä.

- 38 Näiden eroavaisuuksien perusteella komissio katsoo, että on kaikkien etujen mukaista määrittellä nopeasti ne oikeusriidat, jotka voivat syntyä toimenpiteiden uudeksi tueksi tai olemassa olevaksi tueksi määrittämisen osalta.
- 39 Komissio katsoo kantajan Cenemesa-tapaukseen ja 30.6.1992 ratkaistuun Italgrani-tapaukseen tekemien viittausten osalta kyseisestä oikeuskäytännöstä ilmenevän, että muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä asianomaista jäsenvaltiota kielletään maksamasta suunniteltua tukea ennen kuin mainitussa menettelyssä on annettu lopullinen päätös ja että myös silloin kun komission uusiksi tuiksi luokittelemat toimenpiteet on toteutettu, kyseisestä luokittelusta aiheutuvat oikeusvaikutukset ovat lopullisia (Cenemesa-tapaus, tuomion 12 ja 23 kohta sekä 30.6.1992 ratkaistu Italgrani-tapaus, tuomion 20 ja 29 kohta).
- 40 Komissio korostaa myös sitä, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa esitetty väite eroaa perustavanlaatuisesti niistä väitteistä, jotka se esitti asiassa Preussag Stahl ja yhdistetyissä asioissa Moccia Irme ja jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien hylkäsi (asia T-129/96, Preussag Stahl v. komissio, tuomio 31.3.1998, Kok. 1998, s. II-609, 31 kohta ja yhdistetyt asiat T-164/96–T-167/96, T-122/97 ja T-130/97, Moccia Irme ym. v. komissio, tuomio 12.5.1999, Kok. 1999, s. II-1477, 65 kohta). Se huomauttaa etenkin, että se teki asiassa Preussag Stahl vastaan komissio oikeudenkäyntiväitteen kannetta vastaan sillä perusteella, ettei kantaja ollut nostanut kannetta menettelyn aloittamisesta tehdystä päätöksestä, ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että lopullisella päätöksellä oli omia oikeusvaikutuksia — joihin kuului velvollisuus palauttaa maksettu tuki — ja että asianomaisella yrityksellä oli siten oltava oikeus nostaa kumoamiskanne tällaisesta päätöksestä riippumatta siitä, oliko se riitauttanut päätöksen riidanalaista tukea koskevan muodollisen tutkimusmenettelyn aloittamisesta. Näin ollen komission tekemä oikeudenkäyntiväite hylättiin, koska se koski kannetta kokonaisuudessaan ja etenkin niitä osia, joissa kantaja riitautti komission vasta lopullisessa päätöksessä tekemät määräykset, mistä ei kuitenkaan ole kyse nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, jossa komissio riitauttaa kantajan esittämien väitteiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset siltä osin kuin on kyse muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä tehdystä tuen määrittelystä uudeksi tueksi.

41 Kantaja kiistää tämän väitteen sillä perusteella, että se on ristiriidassa prosessiekonomian periaatteen kanssa ja että muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä voidaan nostaa itsenäinen kanne ainoastaan, jos kyseisellä päätöksellä on haitallisia vaikutuksia sen adressaattiin (Cenemesa-tapaus ja 30.6.1992 ratkaistu Italgrani-tapaus), mistä ei ole kyse silloin, kun tällaisessa päätöksessä edellytetään, että adressaatin on käyttäydyttävä tietyllä tavalla tai pidättäydyttävä käyttäytymästä tietyllä tavalla tai kun päätöksellä on joka tapauksessa peruuttamattomia vaikutuksia. Tämä ei kuitenkaan ole tilanne nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, jossa pelkästään lopullisella päätöksellä on vaikutuksia kantajaan. Kantajan mukaan on vähintäänkin korostettava sitä, että lopullisella päätöksellä, jolla tuki todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, on uusia ja muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehtyyn päätökseen nähden täysin itsenäisiä oikeusvaikutuksia, minkä johdosta se voi riitauttaa kyseisen päätöksen lainmukaisuuden. Tästä seuraa kantajan mukaan, että tällaisen kumoamiskanteen tueksi on mahdollista vedota kanneperusteisiin, jotka ovat yhteisiä sekä lopulliselle päätökselle että kyseiselle menettelyn aloittamista koskevalle toimelle, jos kyseistä toimea vastaan ei ole nostettu erillistä kannetta, riippumatta siitä, onko kyseinen EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisesti toteutettu toimi riitautettu vai ei (ks. em. asia Preussag Stahl v. komissio ja em. yhdistetyt asiat Moccia Irme ym. v. komissio).

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

42 Komissio väittää lähinnä, ettei kantaja voi enää riitauttaa lopullista päätöstä siltä osin kuin kyseinen tuki määritellään siinä uudeksi tueksi — ensimmäisen kanneperusteen kohde —, koska kyseinen määrittely perustuu muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevaan päätökseen, jota kantaja ei ole riitauttanut säädetyssä määräajassa ja josta on näin ollen tullut lopullinen.

43 Aluksi on korostettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 230 artiklassa tarkoitettuja, kumoamiskanteen kohteeksi kelpaavia toimia tai päätöksiä ovat sellaiset toimenpiteet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka

voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen tämän oikeusasemaa selvästi (asia 60/81, IBM v. komissio, tuomio 11.11.1981, Kok. 1981, s. 2639, Kok. Ep. VI, s. 231, 9 kohta ja yhdistetyt asiat T-10/92–T-12/92 ja T-15/92, Cimenteries CBR ym. v. komissio, tuomio 18.12.1992, Kok. 1992, s. II-2667, Kok. Ep. XIII, s. II-99, 28 kohta).

- 44 Silloin kun on kyse toimista tai päätöksistä, jotka tehdään monivaiheisessa menettelyssä ja varsinkin sisäisen menettelyn päätteeksi, kannekelpoisia toimia ovat pääsääntöisesti yleensä ainoastaan sellaiset toimenpiteet, joissa lopullisesti vahvistetaan toimielimen kanta kyseisen menettelyn päätteeksi; sen sijaan menettelyn kuluessa tehdyt toimenpiteet, joilla valmistellaan lopullista päätöstä, eivät ole kannekelpoisia (em. asia IBM v. komissio, tuomion 10 kohta ja em. yhdistetyt asiat Cimenteries CBR ym. v. komissio, tuomion 28 kohta).
- 45 Tämän oikeuskäytännön mukaisesti lopullinen päätös, jonka komissio tekee päättääkseen EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn muodollisen tutkintamenettelyn, on EY 230 artiklan nojalla kannekelpoinen toimi. Tällaisella päätöksellä on näet sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa asianomaisten osapuolten etuihin, koska sillä päätetään kyseinen menettely ja otetaan lopullisesti kantaa tutkittavana olevan toimenpiteen yhteensoveltuuteen valtiontukeen sovellettavien sääntöjen kanssa. Asianomaisilla osapuolilla on näin ollen aina mahdollisuus nostaa kanne lopullisesta päätöksestä, jolla muodollinen tutkintamenettely päätetään, ja niiden on tässä yhteydessä voitava kyseenalaistaa ne eri seikat, joihin komission lopullisesti omaksuma kanta perustuu.
- 46 Kyseinen mahdollisuus ei liity kysymykseen siitä, onko muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevalla päätöksellä sellaisia oikeusvaikutuksia, jotka voivat olla kumoamiskanteen kohteena. Yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännössä on tosin hyväksytty mahdollisuus nostaa kanne aloittamispäätöksestä silloin, kun kyseisellä päätöksellä on sellaisia lopullisia oikeusvaikutuksia, joita ei voida korjata myöhemmin lopullisella päätöksellä. Tämä on tilanne silloin, kun komissio aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn sellaisen toimenpiteen osalta, jonka se määrittelee toistaiseksi

uudeksi tueksi, koska kyseisellä aloittamispäätöksellä on lopulliseen päätökseen nähden itsenäisiä oikeusvaikutuksia. Asianomaisten toimenpiteen täytäntöönpanon keskeyttäminen, joka perustuu EY 88 artiklan 3 kohdan nojalla siihen, että kyseinen tukitoimenpide määritellään toistaiseksi uudeksi tueksi, on lopulliseen päätökseen nähden itsenäinen toimi, joka rajoittuu ajallisesti muodollisen menettelyn päättämiseen (ks. erityisesti *Cenemesa-tapaus*, tuomion 12–24 kohta; 30.6.1992 ratkaistu *Italgrani-tapaus*, tuomion 29 ja 30 kohta; asia C-400/99, *Italia v. komissio*, tuomio 9.10.2001, Kok. 2001, s. I-7303, 56–62 kohta ja 69 kohta sekä yhdistetyt asiat T-195/01 ja T-207/01, *Government of Gibraltar v. komissio*, tuomio 30.4.2002, Kok. 2002, s. II-2309, 80–86 kohta).

47 Kyseinen mahdollisuus nostaa kanne aloittamispäätöksestä ei kuitenkaan voi johtaa siihen, että asianomaisten osapuolten menettelylliset oikeudet vähenevät, koska niitä estetään nostamasta kannetta lopullisesta päätöksestä ja vetoamasta kanteensa tueksi virheisiin, jotka koskevat mitä tahansa sen menettelyn vaihetta, joka johtaa kyseisen päätöksen tekemiseen.

48 On kiistatonta, että muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskeva päätös on siitä huolimatta, että sillä on omia ja itsenäisiä oikeusvaikutuksia, luonteeltaan sitä lopullista päätöstä valmisteleva, jolla komission kanta vahvistetaan lopullisesti. Asetuksen N:o 659/1999 6 artiklassa tarkennetaan, että muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitetään asiaan liittyvät oikeudelliset seikat ja tosiseikat lyhyesti, alustava arvio ehdotetun toimenpiteen tukiluonteesta ja epäilyt toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, jotta asianomaista jäsenvaltiota ja muita asianomaisia osapuolia voidaan pyytää esittämään huomautuksensa asetetussa määräajassa. Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä tehtyjen arviointien välttämätön väliaikaisuus vahvistetaan asetuksen N:o 659/1999 7 artiklassa, jonka mukaan komissio voi päättää lopullisessa päätöksessä, että ilmoitettu toimenpide ei ole tukea, että ilmoitettu tuki soveltuu yhteismarkkinoille, että ilmoitettua tukea voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana, jos tietyt ehdot täytetään, tai että ilmoitettu tuki on yhteismarkkinoille soveltumaton. Vaikka komissio olisi aluksi muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä katsonut, että asianomainen toimenpide on uutta tukea, mikään ei kuitenkaan estä sitä päättämästä menettelyn päättävässä päätöksessä, että kyseinen toimenpide on olemassa olevaa tukea.

- 49 Esillä olevassa asiassa riittää, kun todetaan, että riidanalainen päätös on lopullinen päätös, jolla menettely päätetään, ja että sillä on asianomaisiin osapuoliin nähden sitovia ja lopullisia oikeusvaikutuksia mukaan lukien se, että siinä määritellään tuki yhteismarkkinoille soveltumattomaksi uudeksi tueksi ja että siinä veloitetaan Italia keskeyttämään kyseinen tuki ja kumoamaan se. Kantajalla on näin ollen oltava oikeus nostaa kanne tällaisesta päätöksestä kokonaisuudessaan — mukaan lukien siihen sisältyvä tuen määrittelemineen uudeksi tueksi — riippumatta siitä, onko se riitauttanut kyseistä tukea koskevan muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen tältä osin (ks. em. asia *Preussag Stahl v. komissio*, tuomion 31 kohta ja em. yhdistetyt asiat *Moccia Irme ym. v. komissio*, tuomion 65 kohta). Toisin kuin komissio väittää, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa *Preussag Stahl* ja yhdistetyissä asioissa *Moccia Irme* antamat tuomiot perustuvat samoihin periaatteisiin kuin nyt käsiteltävänä oleva asia eli siihen, että riidanalainen päätös on lopullinen päätös, jolla on omia oikeusvaikutuksia, ja näin ollen että asianomaiset osapuolet voivat nostaa siitä kanteen. Se, että asiassa *Preussag Stahl* komissio teki oikeudenkäyntiväitteen kannetta vastaan kokonaisuudessaan ja että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa kyseinen väite koskee ainoastaan nyt käsiteltävänä olevaa kanneperustetta, ei muuta millään tavalla esille tuodun kysymyksen luonnetta.
- 50 Sen väitteen osalta, jonka mukaan on yleisen edun mukaista määrittää nopeasti ne oikeusriidat, jotka voivat syntyä kyseisen toimenpiteen määrittelystä, on korostettava, ettei tällainen seikka voi missään tapauksessa olla sellainen este, jonka vuoksi asianomaisilla osapuolilla ei ole enää mahdollisuutta nostaa kannetta päätöksestä, joka muuttaa niiden oikeudellista tilannetta.
- 51 Lopulta on todettava, että komission näkemys merkitsisi kannekelpoisia toimia koskevassa oikeuskäytännössä vahvistettujen periaatteiden vastaisen tilanteen vakiinnuttamista. Tämä näkemys merkitsisi sen hyväksymistä, että jos yhteisön tuomioistuimet ottavat menettelyn alustavassa vaiheessa kantaa muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta koskevan päätöksen kaltaisiin valmisteleviin toimiin ja erityisesti tuen määrittelyyn uudeksi tueksi, asianomaiset osapuolet eivät enää saisi nostaa kannetta lopullisesta päätöksestä, jossa komissio voi muuttaa aloittamispäätöksessä tehtyjä arviointeja. Tällaisen näkemyksen hyväk-

syminen johtaisi pääasiaa koskevan argumentoinnin ennakoimiseen sekä hallinnollisen menettelyn ja tuomioistuinmenettelyn eri vaiheiden sekoittamiseen, koska komission aloittaman muodollisen tutkintamenettelyn päätavoitteella eli sillä, että asianomaiset osapuolet voivat esittää huomautuksiaan kaikista asiakirja-aineiston riitautetuista kohdista ja komissio voi tehdä lopullisen päätöksen näiden huomautusten perusteella, ei olisi enää merkitystä.

- 52 Edellä olevasta seuraa, ettei voida pätevästi väittää, että koska kantaja ei ole nostanut säädetyssä määräajassa kannetta muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä, se ei voi enää lopullisesta päätöksestä nostetun kanteen yhteydessä riitauttaa sitä, että kyseinen toimenpide on määritelty uudeksi tueksi.
- 53 Ensimmäinen kanneperuste voidaan näin ollen ottaa tutkittavaksi.

Asiakysymys

— Asianosaisten lausumat

- 54 Kantaja muistuttaa aluksi, että komissio on 14.12.1992 tekemässään päätöksessä katsonut, että alueellisen lain nro 32/91 48 § oli yhteensopeltuva perustamissopimuksen valtiontukiin sovellettavien määräysten kanssa ja että se vain varasi itselleen mahdollisuuden muuttaa kantaansa myöhemmin perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan (josta on tullut EY 88 artiklan 1 kohta) mukaisesti. Se korostaa myös, ettei komissio ole käyttänyt kyseistä mahdollisuutta, koska se katsoi, että alueellisen lain nro 32/91 48 §:n peräkkäiset uudelleenrahoitukset, jotka toteutettiin alueellisen lain nro 81/95 7 §:llä ja alueellisen lain nro 33/96 20 §:llä, soveltuivat yhteismarkkinoille.

- 55 Kantaja väittää tässä yhteydessä, että alueellisen lain nro 68/95 6 §:ää on pidettävä pelkkänä alueellisen lain nro 32/91 48 §:n uudelleenrahoituksena. Näiden kahden säännöksen vertaileva tarkastelu osoittaa näet kantajan mukaan niiden olevan samanlaisia siltä osin kuin kyse on tuensaajista, korkotuesta ja tavoitteista. Erona on se, että alueellisen lain nro 68/95 6 §:ssä on nimenomainen viittaus maatalousvuosiin, tuensaajaryhmän laajennukseen sekä niitä varainhoitovuosia koskevaan ilmeiseen muutokseen, joiden aikana rahoitusta annetaan.
- 56 Kantajan mielestä näin ollen se, että komissio on tutkinut alueellisen lain nro 68/95 6 §:ssä säädetyn tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille ikään kuin kyse olisi ollut EY 87 artiklassa tarkoitettusta uudesta tuesta sen sijaan, että se olisi käsitellyt tukea ikään kuin kyse olisi ollut EY 88 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta aikaisemmin hyväksytyin olemassa olevan tuen uudelleenrahoituksesta, kuten se oli sitoutunut tekemään, merkitsee EY 88 artiklan 1 kohdan ja olennaisten menettelymääräysten rikkomista.
- 57 Kantajan mukaan siis ei voida väittää, kuten riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappaleen c kohdassa tehdään, että alueellisen lain nro 68/95 6 §:llä otetaan käyttöön uusi tukijärjestelmä. Se väittää, että alueellisen lain nro 32/91 48 §:ssä ei rajoiteta millään tavalla ajallisesti niitä markkinointivuosia, joille korkotukilainaa voitiin myöntää. Kantajan mukaan alueelliseen lakiin nro 32/91 sisältyvä viittaus kolmeen vuoteen ajanjaksolla 1991–1993 on ymmärrettävä yksinomaan rahoituksellisesti siltä osin kuin varatut määrärahat voidaan käyttää näiden kolmen vuoden kuluessa, kun taas niitä markkinointivuosia, joita varten kaupalliset toimijat voivat saada kyseisiä määrärahoja, ei ole ajallisesti rajoitettu. Alueellisen lain nro 68/95 6 §:llä oli sitä vastoin tarkoitus rajoittaa tarkemmin ne markkinointivuodet, joihin tukea oli sovellettava, eli markkinointivuosiin 1993/1994, 1994/1995 ja 1995/1996.

- 58 Se katsoo samoin, että alueellisen lain nro 68/95 6 §:n mukainen uudelleenrahoittaminen ei eroa millään erityisellä tavalla alueellisen lain nro 81/95 7 §:llä ja alueellisen lain nro 33/96 20 §:llä toteutetuista uudelleenrahoittamisista — jotka komissio hyväksyi — , koska näiden molempien pykälien tarkoituksena oli ottaa uudelleen käyttöön ne summat, joista oli alun perin säädetty alueellisen lain nro 32/91 48 §:ssä.
- 59 Kantaja korostaa tämän jälkeen, että oikeuskäytännössä on vahvistettu periaate, jonka mukaan silloin, kun yleinen tukijärjestelmä on hyväksytty, komissio ei voi enää tutkia kyseisiä tukia yksittäin (asia C-47/91, Italia v. komissio, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4635, Kok. Ep. XVI, s. I-147; jäljempänä 5.10.1994 ratkaistu Italgrani-tapaus). Jos hyväksytään, että kyseisten tukien soveltuvuutta voidaan arvioida uudestaan, perustellun luottamuksen ja oikeusvarmuuden periaatteet ovat vaarassa tulla loukatuiksi. Kyseisiä periaatteita on myös sovellettava silloin, kun jo hyväksytty tukijärjestelmä on vahvistettava siten, että käyttämättömiä summia varten myönnetään rahoitus uudelleen. Kantaja katsoo näin ollen, että silloin, kun tukijärjestelmien jatkuvan tutkinnan pohjalta ei ole tarkoitus ehdottaa sellaisia asianmukaisia toimenpiteitä, jotka liittyvät yhteismarkkinoiden asteittaiseen kehittymiseen tai toimintaan, tällaisen tukijärjestelmän uudelleen tutkiminen ei ole laillista. Esillä olevassa asiassa tukijärjestelmää ei ole ryhdytty tutkimaan uudelleen aikaisemmin tehdyn hyväksymispäätöksen nojalla vaan perustamissopimuksen perusteella, mikä merkitsee näin ollen luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden loukkaamista.
- 60 Kantaja on lopuksi sitä mieltä, että kun komissio on esittänyt ne perusteet, joiden nojalla on katsottava, että alueellisen lain nro 68/95 6 § merkitsee uutta tukijärjestelmää, se on jättänyt tarkastelematta kyseisen säännöksen todellista ulottuvuutta, koska se on määritellyt sen kyseisen tuen hyväksymisestä aikaisemmin tehtyyn päätökseen nähden erilaisella ja ristiriitaisella tavalla, ja ettei se ole esittänyt perusteluja siltä osin kuin on kyse niistä huomautuksista, jotka Italian viranomaiset olivat sille esittäneet.

- 61 Komission mielestä ne väitteet, jotka kantaja on esittänyt tukien määrittelyn osalta, ovat perusteettomia, koska alueellisen lain nro 68/95 6 §:ssä tarkoitettut toimenpiteet eivät koske olemassa olevia tukia eivätkä ne kuulu sellaisen väitetyn alueellisen lain nro 32/91 48 §:llä käyttöön otetun pysyvän tukijärjestelmän piiriin, joka olisi hyväksytty aikaisemmin 14.12.1992 tehdyllä komission päätöksellä.
- 62 Komission mukaan 14.12.1992 tehdyssä päätöksessä, joka koskee alueellisen lain nro 32/91 48 §:ää, hyväksytään ainoastaan järjestelmä, joka rajoittuu kolmivuotiskauteen 1991–1993, jonka voidaan ymmärtää vastaavan markkinointivuosia 1990/1991, 1991/1992 ja 1992/1993. Alueellisen lain nro 68/95 6 §:ää ei näin ollen voida pitää pelkkänä alueellisen lain nro 32/91 48 §:n uudelleenrahoittamisena, koska uusi säännös koskee kolmivuotiskautta 1995–1997 ja markkinointivuosia 1993/1994, 1994/1995 ja 1995/1996, toisin sanoen aikaisemmassa säännöksessä tarkoitettuja ajanjaksoja myöhäisempiä ajanjaksoja.
- 63 Alueellisen lain nro 68/95 6 §:ää on näin ollen pidettävä uutena tukena ja tarkemmin sanoen sellaisena uutena tukena, jolla on taannehtivia vaikutuksia, eikä tukijärjestelmän uutena rahoittamisena. Komissio väittää siis, että viittaus 5.10.1994 ratkaistuun Italgrani-tapaukseen on merkityksetön ja että komissiota ei voida mitenkään arvostella siitä, että se olisi loukannut luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteita. Komissio korostaa myös, että riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappaleessa esitetään tyhjentyvästi ja sitovasti ne syyt, joiden vuoksi tutkittuja toimenpiteitä on pidettävä uusina tukina.

— Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 64 Aluksi on korostettava, etteivät Italian viranomaiset ole ilmoittaneet riidanalaista tukea voimassa olevia tukia koskevassa EY 88 artiklan 1 kohdassa käyttöön otettuun komission ja jäsenvaltioiden välisen jatkuvan yhteistyön perusteella vaan

EY 88 artiklan 3 kohdan nojalla, joka koskee uusia tukia. Italian viranomaisten 8.8.1995 päivätty kirje, jossa komissiolle ilmoitetaan alueellista lakia koskeva suunnitelma, josta tämän jälkeen tuli alueellinen laki nro 68/95, koskee siten nimenomaisesti EY 88 artiklan 3 kohtaa eikä siinä viitata alueellisen lain nro 32/91 48 §:ään tai komission 14.12.1992 tekemään päätökseen, jolla kyseisen säännöksen mukainen tuki hyväksyttiin.

- 65 Komissiolla oli näin ollen lähtökohtaisesti perusteet aloittaa muodollinen tutkintamenettely uusiin tukiin sovellettavan järjestelmän perusteella.
- 66 Tuki määritellään kuitenkin objektiivisen tilanteen mukaan, eikä se riipu siitä, miten tukea on arvioitu ilmoitusvaiheessa tai EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisvaiheessa, ja näin ollen ne eri väitteet, joihin kantaja on vedonnut tämän kanneperusteen yhteydessä, on syytä tutkia.
- 67 Kantaja väittää ensinnäkin, että alueellisen lain nro 68/95 6 §:n tarkasteleminen uutena tukena eikä komission aikaisemmin hyväksymän alueellisen lain nro 32/91 48 §:ssä säädetyn tuen uudelleenrahoittamisena on ristiriidassa EY 88 artiklan 1 kohdan kanssa.
- 68 Suoralta käsin on korostettava, että alueellisen lain nro 81/95 7 §:ssä ja alueellisen lain nro 33/96 20 §:ssä on nimenomainen viittaus alueellisen lain nro 32/91 48 §:ään, kun niissä viitataan kyseisen artiklan tarkoituksiin. Alueellisen lain nro 68/95 6 §:ssä ei sitä vastoin ole mitään viittausta 48 §:ään.

- 69 Lisäksi alueellisen lain nro 68/95 6 §:ssä kyseessä oleva ajanjakso ei ole sama, jota tarkasteltiin alueellisen lain nro 32/91 48 §:n yhteydessä. Alueellisen lain nro 68/95 6 §:n 1 ja 6 momentin mukaan säädetty tuki koskee ”vuosia 1995–1997” ja ”ajanjaksoa 1995–1997”, kun taas 14.12.1992 tehdyllä päätöksellä hyväksytty tuki koskee alueellisen lain nro 32/91 48 §:n 1 ja 6 momentin mukaan ”vuosia 1991–1993” ja ”ajanjaksoa 1991–1993”.
- 70 Komissio saattoi näin ollen perustellusti katsoa, että vuosia 1995–1997 koskevaa tukijärjestelmää ei ollut vielä tutkittu sen päätöksen yhteydessä, jolla eri ajanjaksoa eli vuosia 1991–1993 koskeva tukijärjestelmä hyväksyttiin.
- 71 Yhdelläkään kantajan tältä osin esittämällä väitteellä ei voida kyseenalaistaa tätä johtopäätöstä.
- 72 Sen väitteen osalta, jonka mukaan alueellisen lain nro 32/91 48 §:ssä olevilla maininnoilla ”vuosille 1991–1993” ja ”ajanjaksolle 1991–1993” pyrittiin vain tarkentamaan, että kyseisen artiklan mukaisesti varatut määrärahat voitiin käyttää vuosien 1991, 1992 ja 1993 kuluessa, eikä niitä voitu näin ollen ymmärtää viittauksena kutakin näitä kolmea vuotta vastaaviin markkinointivuosiin, on korostettava, ettei kyseisellä väitteellä ole mitään vaikutusta edellä tehtyyn arviointiin. Vaikka näet oletettaisiin, että alueellisen lain nro 32/91 48 §:n mukainen kolmivuotiskausi 1991–1993 ei koskenut kyseisiä vuosia vastaavia markkinointivuosia, tämän perusteella ei kuitenkaan voida katsoa, että alueellisen lain nro 68/95 6 § on vain aikaisemmin hyväksytyjen säännösten uudelleenrahoittamista koskeva toimenpide, koska 48 §:n mukainen ajanjakso eroaa siitä kolmivuotiskaudesta 1995–1997, johon 6 §:ssä viitataan ja jota riidanalaisessa päätöksessä on tutkittu.

- 73 Kantajalla ei myöskään ole perusteita väittää, että jos alueellisen lain nro 32/91 48 artiklassa ei rajoiteta ajallisesti niitä markkinointivuosia, joille korkotukilainaa voidaan myöntää, niitä markkinointivuosia, joille asianomaiset toimijat voivat saada kyseisen järjestelmän perusteella varattuja määrärahoja (eli 30 miljoonaa Italian liiraa [ITL]), ei näin ollen ole ajallisesti rajoitettu ja alueellisen lain nro 68/95 6 § on siten vain kyseisen järjestelmän uudelleen rahoittamista markkinointivuosille 1993/1994, 1994/1995 ja 1995/1996 (15 miljoonalla ITL:lla). Näiden kahden säännöksen välinen ero on nimittäin perustavanlaatuisen. Ensimmäisessä hyväksytään tuki ainoastaan ”vuosille 1991–1993” (ks. alueellisen lain nro 32/91 48 §:n 1 momentti), kun taas jälkimmäisessä se hyväksytään ainoastaan ”vuosille 1995–1997” (ks. alueellisen lain nro 68/95 6 §:n 1 momentti). Ajanjakson 1991–1993 pidentämisestä olisi pitänyt tehdä EY 88 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla uusi ilmoitus, kuten Italian viranomaiset tekivät, mikä johti siten tuen uudelleentutkintaan.
- 74 Sen väitteen osalta, jonka mukaan väitetty alueellisen lain nro 68/95 6 §:llä toteutettu uudelleenrahoittaminen ei eroa millään tavalla niistä alueellisen lain nro 81/95 7 §:llä ja alueellisen lain nro 33/96 20 §:llä toteutetuista uudelleenrahoittamisista, jotka komissio oli hyväksynyt, on korostettava, että riidanalaisessa päätöksessä esitetään ne syyt, joiden vuoksi kyseiset toimenpiteet oli erotettava toisistaan: alueellisen lain nro 81/95 7 §:ssä ja alueellisen lain nro 33/96 20 §:ssä yhtäältä viitataan alueellisen lain nro 32/91 48 §:ään ja toisaalta niiden tarkoituksena on rahoittaa ”maatalousvuotta” 1992/1993 koskevia toimenpiteitä varainhoitovuosien 1995 ja 1996 aikana (ks. riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappaleen b kohta), kun taas alueellisen lain nro 68/95 6 §:ssä ei mainita alueellisen lain nro 32/91 48 §:ää ja sen tarkoituksena on rahoittaa markkinointivuosia 1993/1994, 1994/1995 ja 1995/1996 koskevia toimenpiteitä (ks. riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappaleen d kohta ja loppu).
- 75 Edellä olevasta seuraa, että EY 88 artiklan 1 kohdan rikkomista koskeva väite on hylättävä.

76 Kantaja väittää toiseksi, että komissio loukkasi luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteita, koska se päätti, että alueellisen lain nro 68/95 6 § oli uutta tukea.

77 Se vetoaa tältä osin 5.10.1994 ratkaistuun Italgrani-tapaukseen, jossa määritetään se menettely, jota on noudatettava silloin, kun väitetään, että tutkittavana ollut tuki kuuluu aikaisemmin hyväksytyyn tukijärjestelmän piiriin. Kyseisen tuomion 24 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin toteaa näet seuraavaa:

”Kun komission käsiteltävänä on yksittäinen tuki, jonka väitetään olevan myönnetty aiemmin hyväksytyyn järjestelmän mukaisesti, se ei voi heti tarkastella sitä suoraan perustamissopimuksen kannalta. Sen on ensin, ennen menettelyn aloittamista, rajoituttava tarkastamaan, kuuluuko tuki yleiseen järjestelmään ja täyttääkö se kyseistä järjestelmää koskevassa hyväksymispäätöksessä määrätty edellytykset. Muuten komissio voisi kunkin yksittäisen tuen tutkinnan yhteydessä palata tekemäänsä tukijärjestelmää koskevaan hyväksymispäätökseen, jonka teko on jo edellyttänyt tarkastelua perustamissopimuksen 92 artiklan [josta on tullut EY 87 artikla] kannalta. Tällöin luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteita saatettaisiin loukata sekä jäsenvaltioiden että taloudellisten toimijoiden kannalta, koska komissio voisi asettaa kyseenalaisiksi kaikin tavoin tukijärjestelmää koskevan hyväksymispäätöksen mukaiset yksittäiset tuet”.

78 Tähän oikeuskäytäntöön ei voida kuitenkaan vedota tehokkaasti nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, koska Italian viranomaiset ovat väittäneet, että kyseinen tuki oli aiemmin hyväksytyyn tuen uudelleenrahoittamista, ensimmäistä kertaa vasta vastauksena komission 13.2.1998 tekemälle päätökselle aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely (ks. 30.6. ja 19.11.1998 päivätty Italian viranomaisten kirjeet komissiolle). Ennen muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta tehtyä päätöstä kyseiset viranomaiset olivat itsekin toimineet uusiin tukiin sovellettavan järjestelmän perusteella, koska ne olivat ilmoittaneet kyseisen toimenpiteen komissiolle EY 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

- 79 Sitä paitsi kun komissio hyväksyi 23.1.1997 päivätyllä kirjeellään alueellisen lain nro 32/91 48 §:n uudelleenrahoittamisen markkinointivuosien 1992–1993 osalta alueellisen lain nro 81/95 7 §:ssä ja alueellisen lain nro 33/96 20 §:ssä säädettyjen toimenpiteiden perusteella, se otti asiakseen huomauttaa Italian viranomaisille siitä, että kyseisen uudelleenrahoituksen hyväksyminen ei vaikuttanut millään tavalla käynnissä olevaan alueellisen lain nro 68/95 6 §:n tarkastelemiseen (ks. riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappaleen c kohta).
- 80 Edellä olevasta seuraa, että luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteiden loukkaamista koskeva väite on hylättävä.
- 81 Kantaja väittää kolmanneksi, että komissio rikkoi olennaisia menettelymääräyksiä ja jätti täyttämättä EY 253 artiklassa asetetun perusteluvollisuuden, kun se päätti, että alueellisen lain nro 68/59 6 § oli uutta tukea.
- 82 Tältä osin on korostettava, ettei komissio ole nyt käsiteltävänä olevassa asiassa rikkonut olennaisia muotomääräyksiä kun se teki Italian viranomaisten EY 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti antaman ilmoituksen seurauksena riidanalaisen päätöksen EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisesti, koska riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappaleessa esitetään oikeudellisesti riittävällä tavalla ne syyt, joiden vuoksi komissio katsoi, ettei alueellisen lain nro 68/95 6 §:ää voitu pitää alueellisen lain nro 32/91 48 §:n uudelleenrahoittamisena Italian viranomaisten muodollisessa tutkintamenettelyssä omaksuman tulkinnan mukaisesti.
- 83 Edellä olevasta ilmenee, että olennaisten muotomääräysten rikkomista ja puutteellisia perusteluja koskevat väitteet on hylättävä.

84 Ensimmäinen kanneperuste on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

Toinen kanneperuste, joka koskee tempus regit actum -periaatteen loukkaamista ja harkintavallan väärinkäyttöä

Asianosaisten lausumat

85 Kantaja arvostelee riidanalaista päätöstä siitä, ettei siinä ole todettu alueellisen lain nro 68/95 6 §:ssä säädetyn tukijärjestelmän olevan yhteensoveltuva maataloudelle myönnettyihin käyttöluottoihin sovellettavien sääntöjen kanssa.

86 Kantaja korostaa ensinnäkin, että komissio on loukannut tempus regit actum -periaatetta ja hallinnollisten toimien taannehtivan soveltamisen kieltoa koskevaa periaatetta (asia C-325/91, Ranska v. komissio, tuomio 16.6.1993, Kok. 1993, s. I-3283, Kok. Ep. XIV, s. I-251 ja asia C-313/90, CIRFS ym. v. komissio, tuomio 24.3.1993, Kok. 1993, s. I-1125, Kok. Ep. XIV, s. I-95), koska se on soveltanut käyttöluottoja koskevaa tiedonantoa — joka annettiin muodollisen tutkintamennettelyn vireillä ollessa — alueellisen lain nro 68/1995 6 §:ssä tarkoitettuun tukijärjestelmään, joka oli toteutettu ennen kyseistä säännöstä. Komissio on näet kantajan mukaan suunnitellut useaan otteeseen hallinnollisen menettelyn kuluessa soveltavansa käyttöluottoja koskevia uusia säännöksiä. Komissio kehotti siten siinä Italian pysyvälle edustustolle lähettämässään 2.10.1995 päivätyssä kirjeessä, jossa se pyysi markkinointivuotta 1995–1996 koskevia täsmennyksiä, Italian viranomaisia vahvistamaan, että kirjeen liitteenä olevassa käyttöluottoja koskevasta tiedonannosta annetussa ehdotuksessa mainittuja ehtoja oli noudatettu. Samoin Italian ulkoministerille lähettämässään 23.1.1997 päivätyssä kirjeessä komissio katsoi kantajan mukaan, että käyttöluottoja koskevaa tiedonantoa voitiin soveltaa, ”koska kyse oli sellaisesta uudesta järjestelmästä, joka on voimassa 1.1.1996 jälkeen”.

- 87 Kantaja väittää toiseksi, että komission hallinnollisessa menettelyssä esittämät seikat ovat johtaneet Italian viranomaisia harhaan. Italian viranomaiset olivat näet vakuuttuneita siitä, ettei niiden tarvinnut keskittyä kysymykseen tuen laadusta (koska näytti selvältä, että kyse oli käyttöluotoista) vaan pikemminkin kysymykseen siitä, olivatko tuen saamisen kannalta välttämättömät edellytykset täyttyneet eli edellytykset, joita sovellettiin ennen käyttöluottoja koskevaa tiedonantoa (mikä oli tilanne kantajan mukaan) tai ne näitä edellytyksiä tiukemmat edellytykset, jotka sisältyivät kyseiseen tiedonantoon (mikä myös oli tilanne kantajan mukaan). Tällainen menettelytapa on tyypillistä harkintavallan väärinkäyttöä.
- 88 Väitteensä tueksi kantaja toteaa, että arvioidessaan riidanalaisia toimenpiteitä komissio on ottanut huomioon käyttöluottoja koskevassa tiedonannossa vahvistetut perusteet, mihin viittaa myös riidanalaisen päätöksen 54 perustelukappaleen c kohdassa tehty viittaus lainojen ”kausiluonteisuuteen”. Kantaja riitauttaa erityisesti sen komission väitteen, jonka mukaan tuen kausiluonteisuus on ehto, jonka täyttymistä edellytettiin jo siinä käytännössä, jota se noudatti ennen käyttöluottoja koskevassa tiedonannossa määriteltyjen uusien sääntöjen voimaantuloa, ja viittaa kyseisen tiedonannon tekstiin, jonka viidennessä kohdassa todetaan selvästi, että kaksi ennen sen voimaantuloa sovellettavaa ehtoa liittyvät yhtäältä laina-ajan rajoittamiseen enintään yhteen vuoteen ja toisaalta siihen, ettei tukea voida rajoittaa ainoastaan yhteen tuotteeseen ja yhteen toimintaan, mutta siinä ei ole mainintaa tuen kausiluonteisuudesta. Tulevaisuudessa sovellettaviin uusiin sääntöihin perustuva lainan kausiluonteisuutta koskeva ehto on otettu käyttöön vasta käyttöluottoja koskevan tiedonannon seitsemännellä kohdalla, jotta maatalousalan toimija voisi ennakoida tuotannon kierrosta aiheutuvat menot ennen myyntiin perustuvien tulojen saamista.
- 89 Kantaja korostaa, että komission aikaisemmassa käytännössä edellytetyt kaksi ehtoa olivat täyttyneet (laina-aika ei ollut yhtä vuotta pidempi ja tukea sovellettiin kaikkiin sitrushedelmiin, hedelmiin ja vihanneksiin), kuten myös riidanalaisen päätöksen 54 perustelukappaleen c kohdassa myönnetään [”vaikka oletettaisiin,

että korkotuettua lainaa ei olisi myönnetty yhtä yksittäistä tuotetta (vaan kahta tuoteluokkaa) varten tai yhtä yksittäistä toimintaa (vaan pääasiassa yhtä yksittäistä toimintaa, nimittäin vientiä) varten ja että laina-aika ei ylittäisi 12:ta kuukautta”].

90 Komissio tarkentaa aluksi kantajan arvostelevan sitä lähinnä siitä, että se on soveltanut virheellisesti käyttöluottoja koskevassa tiedonannossa esitettyjä sääntöjä. Se korostaa, että tällainen väite ei perustu tosiseikkoihin, koska riidanalaisen päätöksen 53 perustelukappaleen viidennessä kohdassa todetaan, että esillä olevan asian kannalta merkitykselliset säännöt olivat ne säännöt, joita sovellettiin ennen käyttöluottoja koskevan tiedonannon voimaantuloa.

91 Komissio korostaa myös sitä, ettei Italian viranomaisia ole johdettu harhaan, koska muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevan päätöksen 2.4 perustelukappaleessa ja sitä seuraavissa perustelukappaleissa tarkennetaan, että komissio on selvillä heidän kannastaan sovellettavien sääntöjen määrittämisen osalta ja että kyseisessä päätöksessä viitataan nimenomaisesti käyttöluottoja koskevaa tiedonantoa ennen voimassa olleeseen käytäntöön.

92 Komissio katsoo lopuksi toisin kuin kantaja on väittänyt, että kausiluonteisuus ei ole käyttöluottoja koskevalla tiedonannolla käyttöön otettu uusi ehto vaan se liittyy erottamattomasti itse käyttöluoton tai maatalouslainan käsitteeseen. Sitä on jopa pidettävä näiden käsitteiden olennaisena osana.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

93 Ilmoitettuun toimenpiteeseen ajallisesti sovellettavat säännöt on määritettävä ennen kuin kyseisten sääntöjen sisältöä ja niiden soveltamista nyt käsiteltävänä olevaan asiaan voidaan tutkia.

1. Ajallisesti sovellettavien sääntöjen määrittäminen

- 94 Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, että komissio harkitsi jonkin aikaa käyttöluottoja koskevassa tiedonannossa esitettyjen uusien sääntöjen soveltamista (ks. 53 perustelukappaleen kolmas kohta), mutta luopui tästä kuitenkin lopulta ja sovelsi ainoastaan niitä sääntöjä, jotka perustuivat sen aikaisempaan käytäntöön (ks. 53 perustelukappaleen neljäs ja viides kohta).
- 95 Erityisesti 53 perustelukappaleen viidennessä kohdassa todetaan nimenomaisesti, että kun otetaan huomioon, että alueellisen lain nro 68/95 6 §:llä käyttöön otettua tukea sovelletaan markkinointivuosiin 1993/1994, 1994/1995 ja 1995/1996 ja että komission sen jälkeen antamaa käyttöluottoja koskevaa tiedonantoa sovelletaan ainoastaan tukiin, jotka ovat tulleet tai jääneet voimaan 30.6.1998 jälkeen, alueellisen lain nro 68/1995 6 §:ää on tarkasteltava ”niiden perusteiden mukaan, joita käytettiin tarkasteltaessa korkotuettuja lyhytaikaisia lainoja ennen 30 päivää kesäkuuta 1998, jolloin uuden [käyttöluottoja koskevan] tiedonannon soveltaminen aloitettiin”. Näin tehdessään komissio ainoastaan toistaa Italian viranomaisten 30.6.1997 päivätyllä kirjeellä esittämien huomautusten sisällön (ks. riidanalaisen päätöksen 36 perustelukappale).
- 96 Kantaja on siten väärässä moittiessaan komissiota siitä, että se on arvioinut Italian viranomaisten esittämiä huomautuksia käyttöluottoihin ajallisesti sovellettavien sääntöjen vastaisesti, koska se on soveltanut käyttöluottoja koskevassa tiedonannossa määriteltyjä uusia sääntöjä, tai siitä, että se on käyttänyt harkintavaltaansa väärin kyseistä arviointia tehdessään.

2. Ajallisesti sovellettavien sääntöjen sisältö

- 97 Kantaja väittää, että riidanalainen päätös on tehty ennen käyttöluottoja koskevassa tiedonannossa määriteltyjen uusien sääntöjen voimaantuloa sovellet-

tujen sääntöjen vastaisesti siitä syystä, että huomioon on otettu tuen kausiluonteisuus, joka on kuitenkin kantajan mukaan sellainen peruste, jota ei edellytetty komission aikaisemmassa käytännössä.

98 Tältä osin on korostettava, että käyttöluottoja koskevassa tiedonannossa todetaan ennen kuin siinä määritellään ne uudet säännöt, joita sovelletaan 30.6.1998 lukien, että komissio on usean vuoden ajan soveltanut politiikkaa, jonka mukaan tuettuina lyhytaikaisina lainoina myönnettäviä valtiontukia maatalousalalla ei vastusteta. Kyseisessä tiedonannossa todetaan siten, että ”komissio on asettanut kyseisille lainoille ainoastaan seuraavat edellytykset: laina-aika on enintään yksi vuosi ja sen samanaikaista saatavuutta ei rajoiteta ainoastaan yhteen tuotteeseen ja yhteen toimeen” ja korostetaan, että ”tukiosuuden määrää ei ole rajoitettu eikä yksittäisten tuen saajien osalta ole estettä sille, ettei lainaa voitaisi uusia vuosittain” (käyttöluottoja koskevan tiedonannon viides kohta).

99 Toisin kuin kantaja väittää, tällainen määritelmä ei kuitenkaan voi olla ottamatta huomioon kyseisen tuen kausiluonteisuutta, koska tällainen ominaisuus kuuluu olennaisesti itse käyttöluoton määritelmään, jolla viitataan välttämättä ”maatalouslainan” käsitteeseen, toisin sanoen lainaan, jonka tarkoituksena on kattaa toiminnanharjoittajan ennakoimat maataloustuotannon kierrosta aiheutuvat menot ennen samasta kierrosta saatavien tulojen perimistä (ks. EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta 13.2.1998 tehdyn komission päätöksen 2.8 perustelukappaleen lopussa).

100 Käyttöluoton kausiluonteisuus ilmenee myös komission asiakirjasta, jonka otsikko on ”Kilpailupolitiikka maataloudessa” ja komission *XVII kilpailupolitiikkaa koskevassa kertomuksessa* tarkennetaan, että asiakirjassa kuvataan ne yleiset suuntaviivat, joita komissio noudattaa soveltaessaan kilpailusääntöjä maataloudessa, minkä johdosta kyseistä asiakirjaa on pidettävä jäsenvaltioiden, julkisten elinten ja asianomaisten toimijoiden tuntemana perusasiakirjana.

Kyseisen asiakirjan mukaan käyttöluottojen muodossa annettua tukea pidetään yhteismarkkinoille soveltumattomana silloin, kun kyseiset luotot ”myönnetään yhtä markkinointivuotta (12 kuukautta) pidemmäksi aikaa yhdelle ainoalle tuotteelle ja yhteen ainoaan toimeen” (näiden kahden perusteen mukaiset tuet katsotaan sitä vastoin yhteismarkkinoille soveltuviksi). Asiakirjassa todetaan tämän jälkeen, että komission näkemys ”perustuu siihen, että maataloustuotanto aiheuttaa tuotantokierroksiin liittyvien erityispiirteiden johdosta erityisiä rahoitustarpeita”.

- 101 Kyseisen toimenpiteen kausiluonteisuus mainitaan myös käyttöluottoja koskevan tiedonannon seitsemännessä kohdassa osassa, jossa esitetään ne johtopäätökset, jotka komissio on tehnyt kyseisen käytännön uudelleentarkastelun päätyttyä, ja jossa todetaan, että ”yhteisön maatalous voi maatalouden ja siihen liittyvien toimien luonteesta ja erityisesti tuotannon kausittaisuudesta ja maatilojen rakenteesta johtuen olla epäedullisessa asemassa muiden talouselämän alojen toimijoihin verrattuna niiden lyhytaikaisten lainojen tarpeen ja rahoitusmahdollisuuksien kannalta”.
- 102 Näin ollen ne kaksi käyttöön otettua perustetta, joiden avulla voidaan määritellä käyttöluottojen yhteensoytuvuus perustamissopimuksen sääntöjen kanssa, voidaan perustella juuri välttämättömyydellä vastata maataloustuotannon kausiluonteisuuteen liittyviin erityisiin rahoitustarpeisiin, ja tällaisia toimenpiteitä ei näin ollen voida arvioida kyseistä ominaisuutta huomioon ottamatta.
- 103 Tältä osin on korostettava, että sitä riidanalaisen päätöksen 53 perustelukappaleen toisessa kohdassa tehtyä komission aikaisemman käytännön määritelmää, jonka mukaan ”tuen ilmoittamisajankohtana maatalousalalla myönnettäviä korkotuettuja lyhytaikaisia lainoja koskevissa säännöissä kiellettiin yhdelle tuotteelle tai yhdelle toiminnalle annettavat lainat ja rajattiin laina-ajaksi 12 kuukautta”, täydennetään 54 perustelukappaleen ensimmäisessä kohdassa, jossa viitataan kahteen edellä mainittuun perusteeseen ja tämän lisäksi myös kyseisen toimenpiteen kausiluonteisuuteen, kun siinä todetaan, että perusteet,

joita sovelletaan ennen käyttöluottoja koskevassa tiedonannossa määriteltyjen uusien sääntöjen voimaantuloa ilmoitettuun toimenpiteeseen, ovat seuraavat: ”lainojen on oltava luonteeltaan kausiluonteisia, niiden on tarkoitus kattaa yleiset kulut (raaka-aineiden hankinta, työvoimakustannukset jne.), laina ei saa liittyä yksittäiseen tuotteeseen tai toimintaan ja laina-aika saa olla enintään 12 kuukauden pituinen”.

104 Kantaja ei muutoin voi hämmästellä sitä, että komissio on vedonnut tuen kausiluonteisuuteen, joka on nimenomaisesti mainittu EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamista koskevan päätöksen 2.5 perustelukappaleessa yhtenä niistä ”perust[eista], joita komissio on noudattanut käyttöluottoina myönnettyjä valtiontukia koskevassa käytännössään ennen 16. helmikuuta 1996 *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* C 4 julkaistua kehystä [käyttöluottoja koskeva tiedonanto]”, ja kun saman päätöksen 2.6 perustelukappaleessa tarkennetaan, että on kyseenalaista, ”voidaanko kyseisiä tukia pitää varsinaisina käyttöluottoina (maatalouteen myönnettävien lainojen tavoin)”.

105 Komissiota ei näin ollen voida arvostella siitä, että se on arvioinut Italian viranomaisten esittämiä huomautuksia, jotka koskevat ilmoitetun toimenpiteen määrittelyä käyttöluotoksi, tuen kausiluonteisuuden perusteella.

3. Kyseisten sääntöjen soveltaminen nyt käsiteltävänä olevaan asiaan

106 Siltä osin kuin on kyse siitä, miten komissio on soveltanut riidanalaisessa päätöksessä käyttöluottoihin sovellettavia sääntöjä, riittää kun korostetaan, että kantaja ei kiistä sitä, että kyseinen tuki ei ole kausiluonteinen, vaan tyytyy väittämään virheellisesti, että tällaisen ominaisuuden omaamista koskeva tarve on vahvistettu vasta siitä lukien, kun käyttöluottoja koskevassa tiedonannossa määritetyt uudet säännöt tulivat voimaan.

- 107 Erityisesti on todettava kanteesta ilmenevän selvästi, että kantaja myöntää, että kyseinen tuki ei ole kausiluonteinen ("ei ole epäilystä siitä, etteikö alueellisen lain nro 68/1995 6 §:ssä säädettyä tukea — — sovellettaisi kaupallisten toimijoiden hyväksi ja että se näin ollen myönnetään vasta sen jälkeen kun maatalouden tuotantokustannukset ovat aiheutuneet").
- 108 Muutoin on todettava, ettei kantaja kiistä sitä, että laina-aikaa koskeva peruste (laina-aika voi olla enintään kaksitoista kuukautta, vaikka luotto voidaankin uudistaa joka vuosi) ei ollut täyttynyt nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, kun otetaan huomioon se, että lainan takaisinmaksuaika oli 36 kuukautta (tai tarkemmin sanottuna "keskimääräinen kesto — — selvästi alle 36 kuukautta", minkä perusteella ei voida sulkea pois sitä, että lainojen kesto voi "ylittä[ä] 12 kuukautta") (ks. riidanalaisen päätöksen 54 perustelukappaleen b kohta ja viittauksen kautta 32 perustelukappale).
- 109 Komissiota ei näin ollen voida arvostella siitä, että se on katsonut, että käyttöluotot eivät esillä olevassa asiassa olleet kausiluonteisia.
- 110 Kaikesta edellä olevasta seuraa, että toinen kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Kolmas kanneperuste, joka koskee EY 87 artiklan rikkomista, harkintavallan väärinkäyttöä ja EY 253 artiklan rikkomista perustelujen puutteellisuuden vuoksi

- 111 Tähän kanneperusteeseen sisältyy kolmenlaisia väitteitä eli väitteet, jotka koskevat vientituen käsitettä, väitteet, jotka koskevat vaikeuksissa olevan yrityksen pelastamiseen ja rakenneuudistukseen tarkoitettun tuen ja työllistämistuen käsitettä sekä väitteet, jotka koskevat entisten velkojen saneeraamiseen myönnetyn toimintatuen käsitettä.

1. Vientituen käsitettä koskevat väitteet

Asianosaisten lausumat

- 112 Kantaja arvostelee riidanalaista päätöstä siltä osin kuin siinä päätellään, että kyseinen tuki on määriteltävä "vientitueksi". Kantajan mukaan komissio ei kuitenkaan tule tähän johtopäätökseen tutkimalla kyseistä tukea EY 87 artiklassa olevat periaatteet huomioon ottaen vaan toteuttamalla poissuljennan sellaisen toissijaisen perusteen nojalla, jolle ei ole mitään pohjaa valtiontukiin sovellettavissa säännöstoissa. Tämän lisäksi riidanalaisessa päätöksessä perustellaan tuen määrittelyminen "vientitueksi" sillä, etteivät Italian viranomaiset ole esittäneet niiden esitettäviksi kuuluvia todisteita Italian ulkopuolelle suuntautuvan viennin vaikutuksesta vientiin Sisilian alueen ulkopuolelle. Näin tehdessään komissio on kantajan mielestä rikkonut EY 87 artiklaa ja käyttänyt väärin harkintavaltaa, koska juuri komission on osoitettava, että kyseinen tuki vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla.
- 113 Kyseinen toimintatapa heijastuu kantajan mukaan myös perusteluihin. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistetaan nimittäin periaate, jonka mukaan päätös, jossa ei ole tietoja relevanteilla markkinoilla vallitsevasta tilanteesta, tukea saaneen yrityksen markkinaosuuksista, kyseessä olevien tuotteiden jäsenvaltioiden välisestä kauppavirroista ja tukea saaneiden viennistä, ei täytä perusteluvollisuuden vähimmäisvaatimuksia (em. asia Ranska v. komissio ja em. asia CIRFS ym. v. komissio). Kantaja korostaa tältä osin sitä, että riidanalaisen päätöksen 41 perustelukappaleessa ilmoitetut seikat italialaisten sitrushedelmien, hedelmien ja vihannesten viennistä eivät anna mitään viitettä siitä, kuinka monta prosenttia tuotteista tulee Sisilian alueelta, joten valtiontuen väitetty vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan on todettu sen perusteella, että Italian viranomaiset "eivät ole toimittaneet — — tietoja", ja kunnes ne toisin osoittavat.

- 114 Komissio korostaa, että vaikka kantajan väitteet olisivat perusteltuja, ne eivät voi kuitenkaan johtaa riidanalaisen päätöksen kumoamiseen, koska niissä viitataan sellaiseen perusteluja koskevan esityksen kohtaan, jolla ei ole, kuten itse päätöksessäkin nimenomaisesti mainitaan, mitään vaikutusta päätösosaan (ks. riidanalaisen päätöksen 55 perustelukappale)

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 115 Kantajan väite, jonka mukaan riidanalaisessa päätöksessä on tultu siihen tulokseen, että kyseinen tuki oli määriteltävä vientitueksi, ei perustu tosiseikkoihin, koska riidanalaisesta päätöksestä ilmenee nimenomaisesti, että vaikka tällaisen määritelmän tekemistä alun perin harkittiin, siitä luovuttiin kuitenkin lopulta.
- 116 Vastauksena niihin Italian viranomaisten tekemiin huomautuksiin, joissa kiistetään se, että ilmoitettu toimenpide voitaisiin määritellä vientitueksi, riidanalaisen päätöksen 55 perustelukappaleessa näet korostetaan, että komissio on ottanut huomioon sen, että ”alueen rajojen ulkopuolelle myyminen ei voi välttämättä tarkoittaa yksinomaan myyntiä Italian valtion rajojen ulkopuolelle, minkä vuoksi tämän päätöksen yhteydessä ei jatketa tuen tarkastelemista tämän luokittelun perusteella”.
- 117 On tosin totta, että kun kyseisessä 55 perustelukappaleessa tarkennetaan ensin, että tuen määrittämisestä vientitueksi on luovuttu, siinä todetaan kuitenkin vielä tämän jälkeen seuraavaa: ”kun kuitenkin otetaan huomioon, että tuen laskentaperusteet (katso 23 kappale), kuten komissio on ilmoittanut päätöksessään menettelyn aloittamisesta, näyttävät vastaavan vientituen laskentaperusteita ja että Italian viranomaiset ovat perustaneet huomautuksensa lain N:o 68/95 6 [§:n] kirjaimelliseen tulkintaan toimittamatta kirjallisia todisteita vastaavista tiedoista, esimerkiksi alueen ulkopuolelle suuntautuneesta viennistä Italian rajojen sisä- ja ulkopuolelle, tuen voidaan tosiasiallisesti katsoa täyttävän myös vientituen

ominaisuudet”. Tällaisen huomautuksen perusteella, jossa vain esitetään ilmeinen tosiseikka — se, että komissio luopuu tutkimisesta, ei kuitenkaan merkitse sitä, ettei tukea voitaisi mahdollisesti määritellä vientitueksi, jos tämä näytetään toteen —, ei kuitenkaan voida päätellä, kuten kantaja on tehnyt, että riidanalaisessa päätöksessä tullaan siihen lopputulokseen, että kyseinen tuki on määriteltävä vientitueksi.

- 118 Näin ollen kaikki vientituen käsitettä koskevat väitteet on niitä sen enempää tutkimatta hylättävä, koska komissio on riidanalaisessa päätöksessä nimenomaisesti luopunut tällaisesta määritelmästä.

2. Väitteet, jotka koskevat vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen tarkoitetun tuen ja työllistämistuen käsitteitä

Asianosaisten lausumat

- 119 Kantaja väittää, että riidanalaisessa päätöksessä tehdyt viittaukset vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen tarkoitetun tuen ja työllistämistuen käsitteisiin ovat asian kannalta merkityksettömiä. Italian viranomaiset eivät ole milloinkaan väittäneet, että kyseinen tuki voitaisiin määritellä muuksi kuin maatalousalalla tuettuina lyhytaikaisina lainoina myönnettäväksi tueksi (käyttöluotto), eikä niillä ollut tarvetta toimittaa sellaisia seikkoja, jotka osoittavat, että tuki oli eriluonteista. Kantaja toteaa erityisesti, ettei alueellisen lain nro 68/95 6 §:ssä työllisyystasojen säilyttämiseen tehdyn viittauksen tarkoituksena ole antaa kyseiselle tuelle työllisyystuen luonnetta vaan sen tarkoituksena on perustella kyseisen tuen merkitys yhteiskunnallisella tasolla.

- 120 Komission mielestä riidanalainen päätös ei ole tältä osin millään tavalla virheellinen, koska siinä todetaan, että kyseinen tuki ei ole yhteismarkkinoille soveltuva vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen tarkoitettuihin tukiin ja työllisyystukiin sovellettavat säännöt huomioon ottaen.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 121 On korostettava, että kantajan tältä osin esittämät väitteet ovat tehottomia, koska kantaja tyytyy vain toteamaan, että viittaukset vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen tarkoitetun tuen ja työllisyystuen käsitteisiin ovat merkityksettömiä, mihin nimenomaiseen johtopäätökseen myös riidanalaisessa päätöksessä on tultu.
- 122 Vaikka riidanalaisen päätöksen 56 perustelukappaleessa korostetaan, että Italian viranomaiset eivät ole viitanneet mahdollisuuteen, että lain nro 68/95 6 §:n mukaiset tuet täyttäisivät asiaan soveltuviin vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettäviä valtiontukia koskevissa yhteisön suuntaviivoissa (EYVL C 283, 19.9.1997, s. 2) määrätty edellytykset, ja vaikka siinä palautetaan mieleen kyseisten edellytysten sisältö, tämän jälkeen tehdään kuitenkin päätelmä, jonka mukaan ”Italian viranomaiset eivät ole toimittaneet todisteita siitä, että käsiteltävänä oleva tukitoimenpide olisi edellä mainittujen perusteiden mukainen, eikä tällaisia todisteita ilmene myöskään muista Italian viranomaisten toimittamista tiedoista”.
- 123 Samoin vaikka riidanalaisen päätöksen 58 perustelukappaleessa huomautetaan, että Italian viranomaisten tekemissä huomautuksissa ”viitataan epäsuorasti” toimenpiteen ja työllisyystason ylläpitämisen väliseen yhteyteen, tämän jälkeen korostetaan kuitenkin välittömästi, ettei mitään todistetta ole toimitettu siitä, että tuki noudattaisi työllisyystukien suuntaviivojen (EYVL C 334, 12.12.1995, s. 4) henkeä tai sisältöä. Päätöksessä korostetaan erityisesti, että vaikka alueellisen lain nro 68/95 6 §:n 4 momentissa säädetään tuen peruuttamisesta ja takaisin

perimisestä, jos edunsaajat eivät täytä työllisyyden ylläpitämiseen liittyvää velvoitetta, edellä mainittu tuki ei näytä täyttävän työllisyystukia koskevissa yhteisön suuntaviivoissa asetettuja edellytyksiä, koska sitä ei ole hyväksytty eikä suunniteltu erityisesti työllisyyden turvaamiseen tarkoitetuksi tueksi, koska tuen määrä ei määräydy työntekijöiden lukumäärän mukaan ja koska tukea ei ole suhteutettu työstä aiheutuviin kustannuksiin. Päätöksessä tullaan siihen lopputulokseen, että vaikka kyseisellä tuella voidaan epäsuorasti vaikuttaa työllisyyden ylläpitoon, mikä koskee useita muitakin tukiluokkia, sitä ei voida kuitenkaan katsoa asiaa soveltuvissa suuntaviivoissa tarkoitetuksi työllisyystueksi.

- 124 Vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen tarkoitettua tuen ja työllisyystuen käsitteitä koskevat väitteet on näin ollen hylättävä.

3. Väite, joka koskee entisten velkojen saneeraamiseen tarkoitettua toimintatuen käsitettä

Asianosaisten lausumat

- 125 Kantaja arvostelee sitä, että riidanalaisen päätöksen 59 perustelukappaleessa väitetään, että kyseinen tuki on "toimintatukea, jota myönnetään korvaamaan entisiä lainoja" ilman, että olisi tutkittu sitä kansallisten viranomaisten perustelua siitä, että pankit soveltavat Sisiliassa huomattavasti korkeampia korkokantoja kuin muualla Italiassa. Se huomauttaa myös, että määritellään kyseisen tuen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi toimintatueksi komissio ei ole tarkastellut kysymystä siitä, voitiinko kyseinen tuki määritellä "vientitueksi", sillä kyseisen määritelmän tekemisen perusteella, ja jos kansalliset viranomaiset olisivat olleet siitä hyvissä ajoin tietoisia ja vaikka se onkin asiallisesti virheellinen, kyseessä olevaan tukeen olisi ainakin voitu soveltaa EY 87 artiklan kolmannen kohdan a ja

c alakohdassa tarkoitettuja poikkeuksia. Kantaja väittää lisäksi, ettei komissio ole pyrkinyt millään tavalla perustelemaan sitä, minkä vuoksi tuki on määritelty toimintatueksi, ja että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat näin ollen puutteelliset.

- 126 Komissio kiistää tämän väitteen ja muistuttaa, että kyseinen tuki määriteltiin tueksi, jonka tarkoituksena on saneerata Italian viranomaisten itsensä myöntämiä entisiä lainoja. Se korostaa lisäksi, että tuen toimintatuen luonnetta ei ole milloinkaan kyseenalaistettu ja se on asianmukaisesti perusteltu riidanalaisen päätöksen 59 perustelukappaleessa. Komissio huomauttaa myös, että tällaista toimenpidettä ei esillä olevassa asiassa voida hyväksyä käyttöluotoksi. Sillä, että Sisiliassa ja muualla Italiassa sovelletaan eri korkokantoja, ei tältä osin ole mitään merkitystä, koska kyseistä seikkaa ei vaadita käyttöluottoihin sovellettavissa säännöissä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 127 Riidanalaisen päätöksen 59 perustelukappaleen mukaan alueellisen lain nro 68/95 6 §:n mukainen tuki ”ei selvästikään ole investointituki eikä näytä täyttävän korkotuetuilta lyhytaikaisilta lainoilta, vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen tarkoitetuilta valtiontuilta eikä työllisyys-
tuilta vaadittavia edellytyksiä eikä mitään muiden oikeusperustojen mukaisten poikkeusten edellytyksiä” vaan ”se on määriteltävä pelkäksi toimintatueksi, jota myönnetään korvaamaan entisiä lainoja ja jonka vaikutus lakkaa tuen maksamisen lakatessa”.
- 128 Riidanalaisen päätöksen 60 perustelukappaleessa huomautetaan, että maatalouden alalla komission vakiintuneena käytäntönä on jo useiden vuosien ajan ollut kieltää toimintatukien myöntäminen kaikilla alueilla eli myös alueilla, joille

sovelletaan EY 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan määräyksiä, koska kyseiset tuet sinällään ovat luonteeltaan sellaisia, että ne vaikuttavat yhteisten markkinajärjestelyjen mekanismeihin, jotka asetetaan perustamissopimuksessa vahvistettujen kilpailusääntöjen edelle.

- 129 Tämän jälkeen riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaleessa korostetaan, että koska ”Italian viranomaisen huomautuksissa vahvistetaan, että tarkasteltavana olevan tukitoimenpiteen tavoitteena on auttaa edunsaajat pois velkatilanteesta, ja koska edunsaajien ei tarvitse suorittaa minkäänlaista vastapalvelusta, jota voitaisiin pitää kyseisten alueiden tai taloudellisten toimintojen kehitystä edistävinä”, kyseiseen toimenpiteeseen ei voida soveltaa ainuttakaan EY 87 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan mukaisista poikkeuksista ja se on näin ollen yhteismarkkinoille soveltumaton.
- 130 Tältä osin on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimintatuet, eli tuet, joiden tarkoituksena on vapauttaa yritys sellaisista menoista, joista se olisi normaalisti vastannut juoksevassa hallinnossaan tai tavanomaisessa toiminnassaan, eivät periaatteessa kuulu EY 87 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan. Oikeuskäytännön mukaan näet tällaiset tuet periaatteessa vääristävät kilpailuolosuhteita aloilla, joilla niitä myönnetään, eikä niiden avulla jo niiden luonteensakaan perusteella voida saavuttaa jotakin EY:n perustamissopimuksen poikkeussäännöksissä vahvistetuista tavoitteista (asia C-86/89, Italia v. komissio, tuomio 6.11.1990, Kok. 1990, s. I-3891, 18 kohta; asia C-301/87, Ranska v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-307, Kok. Ep. X, s. 319, 50 kohta ja asia T-459/93, Siemens v. komissio, tuomio 8.6.1999, Kok. 1999, s. II-1675, 48 kohta).
- 131 Kantaja ei esillä olevassa asiassa ole esittänyt yhtäkään seikkaa edes sen komission väitteen kumoamiseksi, jonka mukaan tuen myöntäminen entisten lainojen saneeraukseen tuensaajien velkaantumistason alentamiseksi on toimintatukea, joka on ristiriidassa perustamissopimuksen valtiontukia koskevien sääntöjen kanssa. Tältä osin se, että Sisiliassa ja muualla Italiassa sovelletaan erilaisia korkokantoja, ei sinällään ole sellainen peruste, jonka vuoksi tällaisen tuen voitaisiin katsoa olevan edellä mainittujen sääntöjen kanssa yhteensoveltuva, koska EY 87 artiklan 3 kohdassa ei määrätä tämän tyyppisestä poikkeuksesta.

- 132 Entisten velkojen saneeraamiseen tarkoitettun tuen käsitettä koskeva väite on näin ollen hylättävä.
- 133 Kaikesta edellä olevasta ilmenee, että kolmas kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Neljäs kanneperuste, joka koskee olennaisten menettelymääräysten rikkomista ja sitä, että EY 87 artiklassa määrättyjen menettelyjen asianmukaiselle loppuun saattamiselle asetetut kohtuulliset ajat on ylitetty

Asianosaisten lausumat

- 134 Kantaja väittää, ettei komissio ole saattanut hallinnollista menettelyä päätökseen kohtuullisessa ajassa, koska alueellisessa laissa nro 68/95 säädetystä tukijärjestelmästä ilmoitettiin 8.8.1995 ja koska EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisesta 13.2.1998 tehdyn päätöksen ja 22.12.1999 tehdyn lopullisen päätöksen välillä ehti käytännössä kulua kaksi vuotta.
- 135 Komissio kiistää tällaisen väitteen toteamalla ensinnäkin, että se, että alueellisessa laissa nro 68/95 säädetyn tukijärjestelmän ilmoittamisen ja muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen välillä ehti kulua 30 kuukautta, ja se, että muodollinen tutkintamenettely kesti 22 kuukautta, johtuvat pääasiallisesti Italian viranomaisista. Komissio korostaa lisäksi, että 22:ta kuukautta ei voida pitää liian pitkänä aikana, kun otetaan huomioon asetuksen N:o 659/1999 7 artiklan 6 kohta, josta ilmenee, ettei kyseisen säännöksen mukainen 18 kuukauden määräaika ole pakottava, ja että kyseisen määräajan vähäinen ylittäminen ei voi olla moitittavaa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 136 On muistutettava, että se, että komission on tehtävä kohtuullisessa ajassa hallinnollisen menettelyn päätteeksi kilpailupolitiikan alaan kuuluvat päätökset, on hyvän hallinnon periaate (ks. valtiontukien alalta asia 120/73, Lorenz, tuomio 11.12.1973, Kok. 1973, s. 1471, Kok. Ep. II, s. 177, 4 kohta ja asia 223/85, RSV v. komissio, tuomio 24.11.1987, Kok. 1987, s. 4617, 12–17 kohta, ja kanteluiden hylkäämisen alalta asia C-282/95 P, Guérin automobiles v. komissio, tuomio 18.3.1997, Kok. 1997, s. I-1503, 37 ja 38 kohta). Tällaisen hallinnollisen menettelyn keston kohtuullisuutta on arvioitava tapauskohtaisesti ja arvioinnissa on otettava huomioon etenkin asiayhteys, ne eri menettelyvaiheet, joita komission on noudatettava, asian vaikeusaste ja asian merkitys eri osapuolille (ks. kilpailun alalta yhdistetyt asiat T-213/95 ja T-18/96, SCK ja FNK v. komissio, tuomio 22.10.1997, Kok. 1997, s. II-1739, 57 kohta).
- 137 Esillä olevassa asiassa kantaja kuitenkin vain korostaa esittämättä väitteidensä tueksi mitään perusteluita, että alueellisessa laissa nro 68/95 säädetty tukijärjestelmä ilmoitettiin 8.8.1995, että EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tutkintamenettelyn aloittamista koskeva päätös tehtiin 13.2.1998, että lopullinen päätös tehtiin 22.12.1999 ja että kyseiset ajat eivät ole kohtuullisia.
- 138 Tältä osin on huomautettava, että tukijärjestelmän ilmoittamisen ja muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen välillä kulunut 30 kuukauden aika johtuu olennaisesti Italian viranomaisista, jotka vastasivat komission tietojensaantipyynnöihin osittain tai puutteellisesti, kuten komissio on todennut riidanalaisen päätöksen kolmannessa perustelukappaleessa, eikä kantaja ole tätä kiistänyt. Komissio ei voi olla vastuussa kyseisen ajan kulumisesta.

- 139 Siltä osin kuin kyse on muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen ja lopullisen päätöksen tekemisen välillä kuluneesta 22 kuukauden ajasta, 16.4.1999 voimaantulleen asetuksen N:o 659/1999 7 artiklan 6 kohdasta ilmenee, että ”komission on pyrittävä mahdollisuuksiensa mukaan tekemään päätös 18 kuukauden kuluessa menettelyn aloittamisesta”. Näin ollen 22:ta kuukautta ei voida pitää kohtuuttoman pitkänä aikana pelkästään siitä syystä, että se ylittää kyseisen 18 kuukauden määräajan, joka ei — vaikka se onkin tavoite, johon olisi pyrittävä — kuitenkaan ole pakottava määräaika. Kantaja ei lisäksi kiistä sitä, ettei muodollisen tutkintamenettelyn keskellä ollut ajanjakso, jonka kuluessa tapahtui suhteellisen vähän, johtuisi Italian viranomaisista, joilta oli tuloksetta pyydetty tarkennuksia etenkin sen suhteen, oliko tuki mahdollisesti määriteltävä vientitueksi.
- 140 Neljäs kanneperuste on näin ollen hylättävä.
- 141 Tämän johdosta kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 142 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut, että kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, kantaja on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (laajennettu viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) Kanne hylätään.

- 2) Kantaja veloitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

García-Valdecasas

Lindh

Cooke

Meij

Legal

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä marraskuuta 2003.

H. Jung

kirjaaja

R. García-Valdecasas

laajennetun viidennen jaoston puheenjohtaja